

Titel: Lærere

Citation: "Lærere", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-b161-kom-root.pdf> (tilgået 09. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

◀ **Professor Boiesen** : Ernst Frederik Christian Bojesen (1803-64), da. teolog, klassisk filolog og skolemand; dimitteredes 1820 fra Borgerdydsskolen i København til Københavns Universitet, underviste 1820-40 i latin og græsk i Borgerdydsskolen og fungerede som skolebestyrer Michael Nielsens højre hånd (se Holger Lund *Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn 1787-1887. Et Mindeskraft i Anledning af Skolens Hundredeaarsfest*, Kbh. 1887 (forkortet *Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn*), s. 229-231 og s. 274); 1824 cand.theol., 1833 mag.art. på en afhandling om den gr. harmonilære, 1836 dr.phil. på en afhandling om de aristoteliske problemer (ktl. 1078), fra 1840 lektor i gr. sprog og litteratur ved Sorø Akademi, fra marts 1843 konstitueret som og fra maj 1847 udnævnt til rektor for Sorø Akademi, fik maj 1847 titel af professor. Foruden Bojesens disputats havde SK i sit bibliotek flere skrifter af sin tidligere sproglærer i Borgerdydsskolen (jf. ktl. 1031, 1039 og 1090).

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 3

◀ **den medfølgende Bog** : *Om Begrebet Ironi med stadig Hensyn til Socrates*, hvormed SK den 29. sept. 1841 erhvervede den filosofiske magistergrad; bogen var færdig fra Bianco Lunos Bogtrykkeri den 16. sept. 1841, se *S. Kierkegaard's Bladartikler, med Bilag samlede efter Forfatterens Død, udgivne som Supplement til hans øvrige Skrifter* af Rasmus Nielsen, Kbh. 1857, s. 274. SK sendte bogen til Ernst Bojesen med dedikation, se Dedikation 4, i SKS 28, 493. – I et brev, formentlig fra efteråret 1841, til prof. J.N. Madvig skriver Ernst Bojesen: »Naar De seer Kierkegaard, vil jeg bede Dem hilse ham og takke ham for Disputatsen, som jeg har læst med megen Interesse. Den røber et afgjort filosofisk Talent, stor Lethed i at tumle sig i de Regioner, hvor saa Mange forgjæves vil arbeide sig op, fremdeles en ikke ringe indvortes Erfaring i mange Stemninger og aandelige Tilstande. Meget hist og her er særdeles godt sagt, og, hvad der især glæder mig, han synes at have gjort et ret [virkelig] alvorligt Studium af sit Arbeides Materiale. Men det virker under Læsningen vel vækkende, men sjelden overbeviisende; det lader mange Tvivl og Indvendinger ubesvarede eller utilfredsstillende besvarede; det mangler overhovedet Ro, Klarhed og Selvbeherskelse og al kunstnerisk Afrunding. Imidlertid har det været mig kjært at Kierkegaard har concentreret sine ikke ringe Kræfter i eet Arbejde, baade for hans egen Skyld og for Opinionens; thi de Fleste betragtede ham vel som et ualmindeligt Hoved, men Mange vare nær ved [at] ansee ham for en Slags genial Taugenichts [ty., døgenigt], især fra den Tid af, da han selv som en moderne Socrates løb omkring med Alle og Enhver paa Gader og Stræder for at snakke med dem eller udbrede sine gode Indfald. Dette var han dog virkelig for god til, og i denne Henseende er det mig kjært, at der er vederfare ham nogen Retfærdighed.« (RA, 05941. Madvig, J.N., filolog, politiker. 1826-1888 Breve, koncepter m.m. A.I.2. Tidligere trykt af Carl Weltzer i artiklen »Endnu lidt om Søren Kierkegaards Disputats« i *Kirkehistoriske Samlinger*, 6. rk., bd. 6, Kbh. 1948-50, s. 511-514; s. 512f.)

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 4

◀ **Billet** : kort skriftlig meddelelse.

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 5

◀ **»at læse«** : her i betydningen: at studere.

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 10

◀ **Prof. Nielsen** : Michael Nielsen, bestyrer af Borgerdydsskolen i København, siden 1822 titulær prof. (271,13).

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 10

◀ **Skjønsomhed** : taknemlighed.

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 12

◀ **den Velvillie og Interesse ... fulgt min Stræben** : 267,4.

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 12

◀ **Borgerdydsskolen** : københavnsk privatskole for borgerskabets sønner, stiftet af Selskabet for Borgerdyd og åbnet den 1. maj 1787, to år senere delt i to skoler, hvoraf den ene blev til Borgerdydskolen på Christianshavn og den anden til Borgerdydsskolen i København, der fra 1813 fik til huse på første og anden sal i Den Gyldendalske Boghandels Gård i Klareboderne 8, gadenr. 3 (se *kort 2, C2*), og som på samme tid var kommet under Michael Nielsens ledelse (271,13). Fra Borgerdydsskolen kunne drengene dimitteres til Københavns Universitet for dér at tage den adgangsgivende 'examen artium', svarende til senere tiders studentereksamen.

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 14

◀ **Sorø** : købstad på Midtsjælland, beliggende ca. 75 km SV for København. Her lå Sorø Akademi (267,3).

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 22

◀ **fr.** : franko el. franco, fast udtryk for, at portoer er forudbetalt.

I trykt udgave: Bind 28 side 267 linje 23

◀ **Hr Professor** : Brevets modtager er prof. F.C. Sibbern (270,9).

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 3

◀ **d. 15 Dec.** : 1841, se tekstredegørelsen, s. 353. På dette tidspunkt opholdt SK sig i Berlin (268,17).

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 4

◀ **Gjennem min Neveu Henrich Lund ... en Hilsen fra Dem** : Det brev fra Henrik Lund, hvori SK har modtaget en hilsen fra Sibbern, synes ikke at være bevaret. – **min Neveu Henrich Lund**: Henrik Sigvard Lund (1825-89), da. læge; søn af silke- og klædehandler Johan Christian Lund og SKs søster Nicoline Christine Lund, f. Kierkegaard. Henrik Lund dimitteredes i okt. 1842 fra Borgerdydsskolen i København til Københavns Universitet, hvor han tog 'examen artium' (267,14), blev cand.med. et chir. i 1849.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 5

◀ **poscimur** : lat., vi føler os opfordret el. får lyst til (at synge).

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 9

◀ **vidtløftig** : omfattende, udførlig.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 9

◀ **Interesse ... siden Poul Møllers Død altid har hædret mig** : sml. den tilbageskuende journaloptegnelse NB30:93, fra juli el. aug. 1854, hvor SK skriver: »Jeg mindes et Ord af den døende Poul Møller, som han oftere sagde til mig medens han levede, og som han, hvis jeg ikke mindes fejl (foruden det Ord: siig den lille K. at han passer paa ikke at anlægge for stor en Studie-Plan, thi det har skadet mig meget) paalagde Sibbern at han skulde sige mig gjentagent: De er saa gjennempolemiseret saa det er ganske forskrækkeligt.« SKS 25, 461,1-7. Sml. også marginaloptegnelsen NB30:93.a: »Om P. M. [Poul Møller] døende paalagde Sibbern at sige mig dette Ord (De er saa gjennempolemiseret o: s: v:) kan jeg ikke bestemt mindes, og er jeg næsten tilbøielig til at betvivle det. Det andet Ord husker jeg derimod meget godt, og at han paalagde S. [Sibbern] at sige mig, da S. sidste Gang talte med ham før hans Død. Og hvad det første Ord angaaer (De er saa gjennempolemiseret) da var det hans stadigere Udtryk medens han levede, og S. har ogsaa efter ham flere Gange brugt det mod mig.« SKS 25, 461m. Sml. endvidere journaloptegnelsen JJ:297, fra slutningen af 1844 el. begyndelsen af 1845, hvor SK har noteret: »Da Fader var død, sagde Sibbern til mig: 'Nu faaer De da aldrig theologisk Attestats [embedseksamen]', og saa fik jeg den netop«, SKS 18, 234,1-3. – **Poul Møllers Død**: Poul Martin Møller (1794-1838), da. digter og filosof; fra 1822 adjunkt i latin og græsk ved Metropolitanskolen i København, fra 1826 lektor og fra 1828 prof. i filosofi ved universitetet i Kristiania (Oslo), fra 1831 til sin død prof. i filosofi ved Københavns Universitet, hvor han var en af SKs lærere; døde den 13. marts 1838.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 11

◀ **I Berlin er jeg** : SK rejste til Berlin den 25. okt. 1841 og returnerede til København den 6. marts 1842; jf. notesbog 8, især Not8:2, i SKS 19, 225, med kommentarer. – **Berlin**: hoved- og kgl. residensstad i den preussiske stat, beliggende i provinsen Brandenburg, o. 350.000 indbyggere (o. tre gange så mange som København).

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 17

◀ **hører Marheineke** : sigter til Ph. Marheinekes forelæsninger over »Die Christliche Dogmatik, mit Rücksicht auf Daubs System« (se SKs fyldige notater fra forelæsningerne i Not9:1 og Not10:8-9, i SKS 19, 249-277 og 288-301), jf. »Verzeichniss der Vorlesungen, welche an der Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin im Winterhalbenjahre 1841-42 vom 11. October an gehalten« (Universitetesarkivet) (forkortet »Verzeichniss der Vorlesungen im Winterhalbenjahre 184142«). – **Marheineke**: Philip(p) Konrad Marheineke (1780-1846), ty. evangelisk teolog; fra 1805 prof. i Erlangen, fra 1807 i Heidelberg og fra 1811 i Berlin.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 17

◀ **Werder** : sigter til K. Werders forelæsninger over »Logik und Metaphysik mit besonderer Rücksicht auf die bedeutendsten älteren und neueren Systeme« (se SKs korte notater fra forelæsningerne i Not9:2-9, i SKS 19, 278-282), jf. »Verzeichniss der Vorlesungen im Winterhalbenjahre 1841-42« (268,17). – **Werder**: Karl

Friedrich Werder (1806-93), ty. filosof og digter; studerede hos G.W.F. Hegel (269,11) i Berlin, fra 1834 privatdocent og fra 1838 ekstraordinær prof. i filosofi ved universitetet i Berlin.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 18

◀ **Schelling** : sigter til F.W.J. Schellings tiltrædelsesforelæsninger over »Philosophie der Offenbarung«, som SK fulgte fra den 15. nov. 1841 frem til den 4. feb. 1842, se hans fyldige notater fra disse forelæsninger i notesbog 11, i SKS 19, 305-367. – **Schelling**: Friedrich Wilhelm Joseph Schelling (1775-1854), ty. filosof; studerede filosofi og teologi sammen med den ty. filosof G.W.F. Hegel (269,11) i Tübingen; fra 1798 ekstraordinær prof. i Jena, fra 1803 prof. i Würzburg, fra 1806 medlem af det bayerske Videnskabernes Akademi og generalsekretær i Akademiet for de bildende Kunster i München, herefter marginaliseret af Hegel, holdt 1820-26 forelæsninger i Erlangen som honorær prof., men blev fra 1827 prof. i München. Derfra blev han i 1840 kaldet til prof. i filosofi ved universitetet i Berlin, hvor han den 15. nov. 1841 indledte sine tiltrædelsesforelæsninger over »Philosophie der Offenbarung«, jf. indledningen til notesbog 11, i SKS K19, 421-433.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 18

◀ **Steffens** : sigter til Henrich Steffens forelæsninger over antropologi, jf. »Verzeichniss der Vorlesungen im Winterhalbenjahre 1841-42« (268,17). – **Steffens**: Henrich Steffens (1773-1845), no.-da.-ty. filosof, naturforsker og forf.; 1804-06 og 1808-11 prof. i Halle, herefter prof. i Breslau og fra 1832 i Berlin.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 18

◀ **læst meget af det, han har skrevet** : Foruden H. Steffens *Caricaturen des Heiligsten* (268,21) og hans *Anthropologie* (268,29), kan der være tænkt på *De fire Normænd. En Cyclus af Noveller* ved Henrich Steffens, overs. af J.R. Reiersen, bd. 1-3, Kbh. 1835 [ty. 1828], ktl. 1586-1588 (bd. 4-6 i *Henrich Steffens's samlede Fortællinger*, udg. af C. Fr. Güntelberg, bd. 1-9, Kbh. 1834-39), på hans *Christliche Religionsphilosophie* bd. 1-2, Breslau 1839, ktl. 797-798, og på de første bind af hans memoirer *Was ich erlebte. Aus der Erinnerung niedergeschrieben* bd. 1-2, Breslau 1840, og bd. 3-10, Breslau 1841-44 (sml. ktl. 1834-1843, hvor bd. 1-2 dog er 2. forbedrede udg. fra 1844). Der synes ikke hos SK at være referencer til andre af Steffens værker; dog kan der muligvis også være tænkt på Steffens *Indledninger til filosofiske Forelæsninger*, Kbh. 1803, der øvede stor indflydelse i Danmark, men som SK ganske vist ikke havde i sit bibliotek.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 20

◀ **Karikaturen des Heiligsten** : H. Steffens *Caricaturen des Heiligsten* bd. 1-2, Leipzig 1819-21, ktl. 793-794 (if. kvitteret regning af 31. dec. 1836 fra universitetsboghandler C.A. Reitzel (KA, D pk. 7 læg 6) anskaffet af SK den 13. jan. 1836).

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 21

◀ **hæsiterende** : hakkende, stammende; dvælende, nølende.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 25

◀ **bliver tvivlsom om** : kommer i tvivl om.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 25

◀ **forklarer ham** : forvandler ham.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 26

◀ **Han læser over Anthropologie** : 268,18.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 28

◀ **hans trykte Bog** : sigter til H. Steffens *Anthropologie* bd. 1-2, Breslau 1822, ktl. 795-796.

I trykt udgave: Bind 28 side 268 linje 29

◀ **en Jøde** : If. biografierne om K. Weder siges der intet om, at han skulle have jødisk baggrund.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 7

◀ **de abstrakteste Categorier** : se SKs notater fra K. Werders forelæsninger (268,18) i Not9:2-9, i SKS 19, 278-282.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 9

◀ **Hegel** : Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831), ty. filosof og teolog, fra 1818 til sin død prof. i Berlin. SK ejede en række af Hegels værker, jf. ktl. 549-565.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 11

◀ **Thomas Aquino** : Thomas Aquinas el. fra Aquino (1225-74), ital., katolsk teolog og filosof; fra o. 1243 dominikansk munk, underviste ved universitetet i Paris o. 1255-61 og atter o. 1269-71, oprettede derefter et universitet i Napoli. Regnes for at være den fremmeste blandt de middelalderlige skolastikere.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 12

◀ **summa** : sigter til Thomas Aquinas' hovedværk *Summa theologiae* (1265-72, Håndbog i teologi el. Teologisk encyklopædi).

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 12

◀ **summa summæ** : lat., summens sum.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 12

◀ **summa summarum** : lat., 'summernes sum'; hovedsummen, sammenfatningen.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 13

◀ **Betydning for ham, ved at henføres til Hegels Logik** : sml. K. Werders *Logik. Als Commentar und Ergänzung zu Hegels Wissenschaft der Logik*, »Erste Abtheilung«, Berlin 1841, ktl. 867. – **Hegels Logik**: sigter til Hegels (269,11) *Wissenschaft der Logik*, udg. af L. v. Henning, bd. 1,1-1,2 og bd. 2 Berlin 1833-34 [1812-16], ktl. 552-554, i *Georg Wilhelm Friedrich Hegel's Werke. Vollständige Ausgabe* bd. 1-18, Berlin 1832-45; bd. 3-5 (*Jub.* bd. 4-5).

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 15

◀ **et udsøgt, talrigt og ... undique conflatum auditorium** : se fx beskrivelsen af Schellings første forelæsning (268,18) i SKs brev fra medio nov. 1841 til pastor J.P. Spang, Brev 45 i SKS 28, 82,24-36. Se også beskrivelsen i indledningen »F.W.J. Schellings forelæsninger om 'Philosophie der Offenbarung'« af Steen Brock og Anders Moe Rasmussen, i SKS K19, 422. Se endvidere beskrivelsen i Tonny Aagaard Olesen »Kierkegaards Schelling. Eine historische Einführung«, overs. af K.-M. og H. Deuser, i *Kierkegaard und Schelling. Freiheit, Angst und Wirklichkeit*, udg. af J. Hennigfeld og J. Stewart (bd. 8 i *Kierkegaard Studies: Monograph Series*), Berlin / New York 2003, s. 47f. – **undique conflatum auditorium**: lat., fra nær og fjern sammentrommet skare af tilhørere.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 18

◀ **der er to Philosophier, en positiv og en negativ** : se »3. Negativ og positiv filosofi« i indledningen »F.W.J. Schellings forelæsninger om 'Philosophie der Offenbarung'« af Steen Brock og Anders Moe Rasmussen, i SKS K19, 428.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 22

◀ **Hegel er (...) en forfinet Spinozisme** : se Schellings forelæsninger (268,18) nr. 9 i SKs referater i Not11:9, i SKS 19, 312f.

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 23

◀ **doctores juris utriusque** : lat., doktorer i begge retter (den borgerlige og den gejstlige).

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 25

◀ **uden at indlevere en ny Afhandling** : i forhold til SKs magisterafhandling *Om Begrebet Ironi* (267,4).

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 26

◀ **magister philosophiæ utriusque** : lat., magistre i begge filosofier (her: den negative og den positive (269,22)).

I trykt udgave: Bind 28 side 269 linje 27

◀ **De Danske her have vel Aviserne** : I sit brev fra slutningen af dec. 1841 til sin nevø Michael Lund, Brev

188, omtaler SK »samtlige Danske« i Berlin, i SKS 28, 302,14f., se kommentaren dertil. – **Aviserne:** sml. følgende passage i den slaviske filolog C.W. Smiths brev af 29. nov. 1841 til politifuldmægtig J.H.G. Tauber: »Thi du maa vide, siden vi Danske i Berlin er blevne 15 Mand stærke, saa ere vi ogsaa blevne saa storagtige, at vi holde baade Fædrelandet og Corsaren og laane ovenikøbet Dagen af Steffens.« »Filologen Caspar Wilhelm Smiths Rejsebrev 1841-1845« ved H.D. Schepele, trykt i *Danske Magazin, indeholdende bidrag til den danske histories oplysning*, 7. rk., bd. 5, udg. af Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie, Kbh. 1949-53, s. 111.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 2

◀ **An dem Hrn** : dvs. An den Herrn.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 8

◀ **Prof: Dr: Sibbern** : Frederik Christian Sibbern (1785-1872), da. filosof og forf.; 1810 cand.jur., 1811 dr.phil. på en retsfilosofisk afhandling, 1811-13 på studierejse i Tyskland, bl.a. i Breslau hos H. Steffens, for at studere filosofi, fra 1813 ekstraordinær og fra 1829 ordinær prof. i filosofi og assessor i konsistoriet ved Københavns Universitet, var i 1830'erne en af SKs lærere.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 9

◀ **Ritter des D.O.** : ty., Ridder af Dannebrogordenen, hvilken orden F.C. Sibbern fik tildelt den 28. okt. 1836, se T.H. Erslew *Almindeligt Forfatter-Lexicon* bd. 1-3, Kbh. 1843-53, ktl. 954-969; bd. 3, s. 161.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 10

◀ **D.M.** : F.C. Sibbern modtog den 28. juni 1840 Dannebrogsmændende hæderstegn, se T.H. Erslew *Almindeligt Forfatter-Lexicon* (270,10) bd. 3, s. 161.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 10

◀ **fr.** : franko el. franco (267,23).

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 12

◀ **Deres Magnificence** : ærestitel for universitetsrektor (270,20), jf. universitetsrektorens titel: Rector magnificus. If. »Titulaturer til Rangspersoner i alfabetisk Orden«, i C. Bartholin *Almindelig Brev- og Formularbog* bd. 1-2, Kbh. 1844, ktl. 933; bd. 1, s. 49-56; s. 55, skulle rektor for universitetet i tiltale tituleres: Deres højvelbårenhed. – **Magnificence:** fr., højhed.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 14

◀ **sendte Dem den af mig udgivne Bog** : sigter til *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift* af pseudonymen Johannes Climacus, udg. af S. Kierkegaard, Kbh. 1846, i SKS 7. Bogen udkom den 27. feb. 1846, se tekstredigeringen i SKS K7, 7.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 16

◀ **min Overtagen af de pseudonyme Skrifter ved en ... Efterskrift** : sigter til »En første og sidste Forklaring«, dateret »i Februar 1846«, signeret »S. Kierkegaard«, trykt på upaginerede sider bagest i *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift* (270,16), i SKS 7, 569-573. – **de pseudonyme Skrifter:** *Enten – Eller*, udg. af pseudonymen Victor Eremita, med første del af pseudonymen A og anden del af pseudonymen B el. assessor Wilhelm (1843), i SKS 2-3; *Gjentagelsen* af pseudonymen Constantinus Constantius (1843), i SKS 4, 5-96; *Frygt og Bæven* af pseudonymen Johannes de silentio (1843), i SKS 4, 97-210; *Philosophiske Smuler* af pseudonymen Johannes Climacus, udg. af S. Kierkegaard (1844), i SKS 4, 211-306; *Begrebet Angest* af pseudonymen Vigilius Hafniensis (1844), i SKS 4, 307-461; *Forord* af pseudonymen Nicolaus Notabene (1844), i SKS 4, 463-527; *Stadier paa Livets Vej*, udg. af pseudonymen Hilarius Bogbinder, med »In vino Veritas« af pseudonymen William Afham, »Adskilligt om Ægteskabet mod Indsigelser« af pseudonymen »En Ægtemand« el. »Assessoren«, og »'Skyldig?' – 'Ikke-Skyldig?'« af pseudonymen Frater Taciturnus (1845), i SKS 6; og *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift*.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 18

◀ **sagde jo Romerne – det Aar da Cicero var Consul** : hentyder til den rom. tidsregning, der bygger på den siddende konsuls embedsår. – **Cicero:** Marcus Tullius Cicero (106-43 f.Kr.), rom. taler, politiker, forf. og filosof. Cicero var konsul i år 63 f.Kr.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 20

◀ **Sibbern var Rector** : F.C. Sibbern (270,9) var rektor for Københavns Universitet 1845-46.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 20

◀ **en ældre Mand ved Navn Blicher** : sigter formentlig til Peder Blicher (1784-1864), da. proprietær og embedsmand; søn af sognepræst i Gundslev på Falster D.N. Blicher, bror til Bodil Marie Elisabeth Blicher, i 1808 gift med den residerende kapellan ved Garnisons Kirke i København Hans Egede Glahn, hvis datter, Sophie Henriette Glahn var gift med SKs ældre bror P.C. Kierkegaard. Peder Blicher dimitteredes 1801 fra Slagelse Skole til Københavns Universitet, hvor han tog anden eksamen i 1802, fra 1811 forpagter af herregården Bjørnemose på Fyn, fra 1815 af Lundegaard ved Odense, fra 1824 af en præstegård på Sjælland, erhvervede i 1826 en gård i Herlev sogn på Sjælland, efter at have solgt gården i 1837 bosat i København, 1846 boende i Skindergade 10-12, 1. sal tv., se *Veiviser eller Anviisning til Kjøbenhavns (...) Beboere for Aaret 1846*, hvor han optræder med titlen 'Proprietær'; fra 1846 kasserer for Metropolitanskolen. Se I. Barfod *Den falsterske Gejstlighed Personalthistorie* bd. 1-2, Nykøbing F. 1851-54; bd. 2, s. 84.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 21

◀ **den ledige Pedelpost** : Hvornår posten som pedel ved Københavns Universitet var blevet ledig, er ikke identificeret.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 22

◀ **den nu værende Valdemar Müller** : optræder i folketællingen i feb. 1845 (Klædebo kvarter) under Store Fiolstræde 216, stueetagen, som Valdemar Müller, 32 år gammel, universitetspedel; optræder derimod i *Veiviser eller Anviisning til Kjøbenhavns (...) Beboere for Aaret 1846* som H.W. Müller, pedel ved Universitetet, boende Store Fiolstræde matrikelnr. 216 (sml. kommentaren i *B&A* bd. 2, s. 69), muligvis forvekslet med varemægler Heinrich Wilhelm Müller, der i folketællingen både i feb. 1845 og i feb. 1850 (Østre kvarter) er anført under Dybensgade 183, 2. sal tv., som hhv. 45 og 49 år gammel. Hvornår Valdemar Müller var blevet pedel ved Københavns Universitet, er ikke identificeret, dog findes H.W. Müller, pedel ved Universitetet, boende Store Fiolstræde 216, i *Veiviser eller Anviisning til Kjøbenhavns (...) Beboere* for årene 1842 til og med 1846.

I trykt udgave: Bind 28 side 270 linje 25

◀ **fortrykte** : forpint af usle vilkår, fattigdom, nød o.l.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 1

◀ **Etatsraad Sibbern** : F.C. Sibbern (270,9) blev udnævnt til 'virkelig' etatsråd den 28. juni 1845, se T.H. Erslew *Almindeligt Forfatter-Lexicon* (270,10) bd. 3, s. 161. Titlen 'virkelig' etatsråd gav rang i 3. klasse, nr. 3.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 10

◀ **Hr Professor** : Michael Nielsen (1776-1846), da. skolemand; begyndte i 1801 at studere teologi ved Københavns Universitet, men blev grebet af sin virksomhed som lærer både ved v. Westens og Brendstrups Institut, senere også ved Schouboes Skole; fra 1811 medbestyrer og fra 1813 til 1844 enebestyrer af Borgerdydsskolen i København, fik 1822 titel af professor. Michael Nielsen var en stærk personlighed, der drev Borgerdydsskolen frem til at være Københavns mest ansete privatskole. Han underviste især i latin, men også i græsk i de øverste klasser.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 13

◀ **min Selvraadighed** : det at jeg selv har rådighed el. herredømme (over noget), min dispositionsmulighed.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 15

◀ **Borgen for** : sikkerheden, garantien for.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 15

◀ **Deres Ønske** : Brevet fra Michael Nielsen til SK synes ikke at være bevaret.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 16

◀ **den anbefalede** : Hvem den af Michael Nielsen anbefalede person er, har ikke ladet sig identificere. If. folketællingen i feb. 1840 (Rosenborg kvarter) boede et næstsøskendebarn til Michael Nielsens kone hos dem, hun hed Johanne Gjerløff, var ugift og på folketællingstidspunktet 44 år gammel; måske er det hende,

Michael Nielsen anbefaler til SK som husbestyrerinde, nu hvor Michael Nielsen skulle fratræde som bestyrer for Borgerdydsskolen og derfor flytte fra Klareboderne matrikelnr. 8, 1. sal (se kort 2, C2), til Frederiksberg. I øvrigt havde Michael Nielsen og hans kone i 1840 to ugifte tjenestepiger, Marie Christensen på 29 år og Sophie Voigt på 24 år.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 18

◀ **For Øieblikket har jeg en gammel Kone** : Hvem den gamle kone er, har ikke ladet sig oplyse.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 18

◀ **til Efteraaret, da jeg flytter hjem i det fædrene Huus paa Nytorv** : SK flyttede okt. flyttedag 1844 til familiehuset på Nytorv matrikel nr. 2 (se kort 2, B1-2).

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 20

◀ **paa anden Maade har arrangeret mig** : If. SKs regnskabsbøger (KA, D pk. 8 læg 8) er SK i sin husholdning blevet assisteret af værtshusholder Niels Andersen og dennes kone, Karen Andersen f. Jørgensen, som boede i kælderen i huset på Nytorv nr. 2, jf. folketællingen i feb. 1845 (Vestre kvarter); if. samme folketælling havde SK sin tjenestekarl Anders Christensen Westergaard boende hos sig på 1. sal tv.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 21

◀ hvis **saa var**: det forholdt sig således.

I trykt udgave: Bind 28 side 271 linje 22

◀ **Det var igaar min Geburtsdag** : sigter til den 5. maj 1846, hvor SK fyldte 33 år.

I trykt udgave: Bind 28 side 272 linje 3

◀ komme (...) **tilhænde**: i hænde.

I trykt udgave: Bind 28 side 272 linje 5

◀ **den Circulaire ... at De opgiver Borgerdydsskolens Bestyrelse** : sigter til følgende trykte cirkulære sendt til skoledrengenes forældre: »Kjøbenhavn den 25. April 1844. / Næsten ingen nye Disciple betroses Skolen; Antallet tager altsaa bestandig af, især ved Dimissioner til Universitetet; det aarlige Pengetab har jeg baaret, saalænge jeg havde Noget at bestride det med, men nu har jeg ikke Mere, og jeg er desuden kommen til den for mig sørgelige Overbeviisning, at det ikke bliver anderledes under min Bestyrelse [ledelse]; jeg har derfor søgt om den Pension, der 1831 gives mig kongeligt Tilsagn om, og der er mig allernaadigst tilstaaet 1400 Rdl. [rigsdaler]. Den mig kjære Skole, som jeg snart i 33 Aar har opoffret al min Tid og alle mine Kræfter for, deelt Glæder og Sorger med, skylder jeg altsaa efter Examen i Juli Maaned at fratræde, dog saaledes, at jeg indtil 1. October arbejder med og dimitterer dette Aars Candidater. Men i det jeg herved giver mig den Frihed at meddele de ærede Fædre og Mødre denne for mig tunge, men nødvendige Beslutning, og hjertelig at takke dem for den Tillid, de vedbleve at vise mig, er det mig en stor Trøst at have formaaet to yngre, i Skolefaget kyndige og erfarne og for Sagen begejstrede Mænd til at paatage sig Skolens Bestyrelse efter mig under en til Tidernes Fordring svarende Indretning. Jeg hengiver mig saaledes til det sikre Haab, at den under en forandret Bestyrelse og Indretning vil finde en kraftig Understøttelse i de Manges Deltagelse, som tænke tilbage paa dens Liv og Virksomhed i de forskjellige Perioder fra dens første Fremtræden i det forrige Aarhundrede under et for Borgerdyd besjelet Selskab. I dette Haab tillader jeg mig at anbefale baade Skolen og dens Bestyrere til den Tillid, jeg er overbeviist om, de ville [vil] stræbe at fortjene, og mig selv til kjærlig Erindring. / M. Nielsen« (citeret efter Holger Lund *Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn* (267,3), s. 224f.).

I trykt udgave: Bind 28 side 272 linje 16

◀ **Trøstegrunde** : grunde, argumenter, der fremføres for at bringe trøst, i videre betydning: trøstende ord, ytringer.

I trykt udgave: Bind 28 side 272 linje 20

◀ **Cicero ... skriver til Titius: unus ex omnibus ... ut consolatione ipse egerem** : citat på lat., fra Ciceros (270,20) brev til vennen Lucius Titius: »til at trøste dig er jeg af alle den mindst egnede, for dine sjælekvaler ramte mig med så stor en smerte, at jeg selv fik brug for trøst«. Brevet til Titius findes i samlingen *Epistulae ad familiares* (lat., Breve til venner), i 5. bog, kap. 16, jf. *M. Tullii Ciceronis opera omnia*, udg. af J.A. Ernesti, bd. 1, 2. udg., Halle 1757 [1756], bd. 2,1-2,2 samt bd. 3-4, 1. udg., Halle 1756, og *Indices rerum et verborum*, 2. udg., Halle 1757 [1756], i alt 6 bd., ktl. 1224-1229; bd. 3, 1756, s. 126-128; citatet optræder i indledningen til brevet, s. 126. I Ernestis udgave er titlen på brevsamlingen *Epistulae ad diversos*

(lat., Breve til forskellige).

I trykt udgave: Bind 28 side 272 linje 22

◀ **Høistærede** : særdeles ærede; alm. brugt i ærbødig tiltale (især i brevoverskrifter), gerne til en person, der ikke er omfattet af rangforordningen af 14. okt. 1746 (med ændringer ved bekendtgørelse af 12. aug. 1808).

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 3

◀ **Hr. Magister** : SK (267,4).

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 3

◀ **i Rom for endeel Aar siden anlagt en skandinavisk Bogsamling** : »De Danskes Bogsamling i Rom« blev – under forsæde af den da i Rom boende da. billedhugger Bertel Thorvaldsen – stiftet på kong Frederik VI's fødselsdag den 28. jan. 1833; bogsamlingen bestod da af o. 800 bind, skænket af da. forfattere, boghandlere og -trykkere, foranlediget af Edvard Collin (274,11) og med støtte fra den kgl. understøttelsesfond »Fonden ad usus publicos [lat., til offentlig brug]«; i årene efter voksede bogsamlingen. Se L. Bobé »Tidsrummet til 1848«, kap. VII i *Rom og Danmark gennem tiderne*, red. af L. Bobé, bd. 2, Kbh. 1937, s. 234-259; s. 236-238; og N.W. Bruun og F. Gredal Jensen »Kierkegaard's Donations to the Library of the Scandinavian Society in Rome«, overs. af B.H. Kirmmse, i *Kierkegaard Studies: Yearbook 2009*, red. af N.J. Cappelørn, H. Deuser og K.B. Söderquist, Berlin / New York 2009 (forkortet »Kierkegaard's Donations«), s. 601-610; s. 601f.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 4

◀ **under mit Ophold** : sigter formentlig til H.N. Clausens andet ophold i Rom fra sept. 1845 til udgangen af april 1846, se hans *Optegnelser om mit Levned og min Tids Historie*, Kbh. 1877, s. 300.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 7

◀ **ophjælpe** : bringe i en bedre tilstand, fremme.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 7

◀ **vistnok** : helt sikkert.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 11

◀ **»Enten - Eller«** : *Enten - Eller. Et Livs-Fragment*, udg. af pseudonymen Victor Eremita (1843), i SKS 2-3.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 11

◀ **dets Sødskende** : hentyder til de øvrige pseudonyme skrifter fra 1843-46 (270,18).

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 12

◀ **det Forhold, hvori De antages at staae til sammes Fader** : hentyder formentlig til »En første og sidste Forklaring«, dateret »i Februar 1846«, signeret »S. Kierkegaard«, trykt på upaginerede sider bagest i *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift* (270,16), i SKS 7, 569-573, hvor SK vedgår forfatterskabet til de pseudonyme skrifter 1843-46 og benytter udtrykket »Pleiefader«, s. 570,23.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 12

◀ **H N Clausen** : Henrik Nicolai Clausen (1793-1877), da. teolog og politiker; 1817 dr.phil., 1826 dr.theol.; foretog 1818-20 en studierejse til bl.a. Tyskland og Italien, fra 1821 lektor, fra 1822 ekstraordinær og fra 1830 ordinær prof. i teologi ved Københavns Universitet, s.å. tillige assessor i konsistorium, 1837-38 (atter 1851-53) universitetets rektor, 1840-46 deputeret ved stænderforsamlingen i Roskilde, den 12. okt. 1848 kongevalgt medlem af Den grundlovgivende Rigsforsamling, i øvrigt medlem af en lang række offentlige råd og kommissioner, herunder fra 1843 formand for »Det Skandinaviske Selskab« og i 1847 medstifter af »Det Nordiske Literatur-Samfund«. Clausen var senere minister og medlem af såvel Folketinget som Landstinget.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 16

◀ **S.T.** : en i tiden alm. udbredt forkortelse for det lat. udtryk 'salvo titulo', med udeladelse el. forbehold for mulig fejlagtig anvendelse af titlen. Forkortelsen blev hyppigt anvendt ved udskrift på breve, men også ved dedikationer.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 18

◀ **Højærværdige Hr.** : Til de enkelte rangklasser i rangforordningen (273,3) var knyttet særlige tiltaleformer, if. hvilke 'højærværdige hr.' indgik i titulaturen for den højere og højeste gejstlighed, placeret i 2. til 6. rangklasse, således både Sjællands biskop og Københavns sognepræster, hofprædikanter og teologiske doktorer m.fl. Jf. »Titulaturer til Rangspersoner i alfabetisk Orden« i C. Bartholin *Almindelig Brev- og Formularbog* (270,14) bd. 1, s. 49-56.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 21

◀ **Professor** : Brevets modtager er prof. H.N. Clausen (273,16).

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 21

◀ **»ikke kunde føle Tilskyndelse til ... et Exemplar af mine Skrifter.«** : tillempet citat fra H.N. Clausens brev af 25. sept. 1847 til SK, Brev 164 i SKS 28, 273,9-11, se kommentarerne dertil.

I trykt udgave: Bind 28 side 273 linje 22

◀ **et Exemplar af Skrifterne** : Der er måske tale om *Forord* (1844), *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift* (1846) og *Kjerlighedens Gjerninger*, der var udkommet den 29. sept. 1847, se tekstredegørelsen til *Kjerlighedens Gjerninger* i SKS K9, 7. Se N.W. Bruun og F. Gredal Jensen »Kierkegaard's Donations« (273,4), s. 608-610.

I trykt udgave: Bind 28 side 274 linje 7

◀ **»Enten - Eller« ... Oplaget allerede længst er udsolgt** : *Enten - Eller* (273,11), der udkom den 20. feb. 1843, var udsolgt o. to år efter sin udgivelse, se tekstredegørelsen i SKS K2-3, 61f.

I trykt udgave: Bind 28 side 274 linje 9

◀ **i sin Tid ... ved Cand. Giødwad gennem Justitsraad Collin ... til hiin Bogsamling** : sigter til Edvard Collins fortsatte indsamling af bøger til »De Danskes Bogsamling i Rom« (273,4). Sml. N.W. Bruun og F. Gredal Jensen »Kierkegaard's Donations« (273,3), s. 602 og s. 605f. – **Cand. Giødwad**: Jens Finsteen Giødwad (1811-91), da. jurist og journalist; 1837-39 medredaktør af *Kjøbenhavnsposten*, fra 7. dec. 1839 medudgiver og medredaktør af *Fædrelandet*, fra 1. juli 1844 til 28. juni 1845 bladets ansvarshavende redaktør. Giødwad bistod SK med korrekturlæsning af *Enten - Eller*, udg. af pseudonymen Victor Eremita (1843), se tekstredegørelsen til *Enten - Eller* i SKS K2-3, 54. Ved udgivelsen af de pseudonyme skrifter fra 1843-45 anvendte SK ham ofte i sine forretninger med Bianco Lunos Bogtrykkeri og forlagsboghandler C.A. Reitzel. – **Collin**: Edvard Collin (1808-86), da. jurist, statsembudsmand og litterær samler; dimitteredes 1825 fra Borgerdydsskolen i København til Københavns Universitet, 1831 cand.jur., fra s.å. ansat i finansministeriet, fra 1833 tillige sekretær for »Fonden ad usus publicos« (273,4), fra 1842 kommitteret og fra 1848 departemendirektør i finansministeriet. Blev den 29. dec. 1842 udnævnt til 'virkelig' justitsråd og den 16. april 1852 til 'virkelig' etatsråd, se T.H. Erslew *Supplement til »Almindeligt Forfatter-Lexicon«* bd. 1-3, Kbh. 1858-68; bd. 1, s. 333.

I trykt udgave: Bind 28 side 274 linje 11

◀ **Professor Clausen** : prof. H.N. Clausen (273,16).

I trykt udgave: Bind 28 side 274 linje 18

◀ **R af D.** : H.N. Clausen blev udnævnt til Ridder af Dannebrog den 28. okt. 1836, se T.H. Erslew *Supplement til »Almindeligt Forfatter-Lexicon«* (274,11) bd. 1, s. 321.

I trykt udgave: Bind 28 side 274 linje 19

◀ **Magister Kierkegaard** : 267,4.

I trykt udgave: Bind 28 side 274 linje 23

◀ **høistærede** : særdeles ærede; alm. brugt i ærbødig tiltale (især i brevoverskrifter), gerne til en person, der ikke er omfattet af rangforordningen (267,4).

I trykt udgave: Bind 28 side 274 linje 24

◀ **det medfølgende historisk-dogmatiske Arbeide** : sigter til H.N. Clausens (273,16) bog *Den Augsburske Confession, oversat og belyst ved historisk-dogmatisk Udvikling*, Kbh. 1851, ktl. 387. Bogen blev annonceret som udkommet i *Adresseavisen*, nr. 264, den 8. nov. 1851.

I trykt udgave: Bind 28 side 274 linje 25

◀ **de skønne Gaver, jeg har modtaget fra Deres Haand** : hentyder til de mæcenateksemplarer, SK af flere af sine skrifter har sendt H.N. Clausen med dedikation, senest *Indøvelse i Christendom* (1850) og *En opbyggelig Tale* (1850), se Dedikation 96 og 106, i SKS 28, 517 og 519.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 1

◀ **Forbindtlighed** : venlighed, taknemlighed.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 3

◀ **H N Clausen** : Henrik Nicolai Clausen (273,16).

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 5

◀ **Høiærværdige Hr.** : 273,21.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 7

◀ **Professor** : Brevets modtager er prof. H.N. Clausen (273,16).

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 7

◀ **den lille Billet** : sigter til H.N. Clausens korte brev af 8. nov. 1851 til SK, Brev 167 i SKS 28, 274f. – **Billet:** kort skriftlig meddelelse.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 8

◀ **Exemplar af Deres sidste Skrift** : sigter til H.N. Clausens kommenterede oversættelse af *Den Augsburgske Confession* (274,25).

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 9

◀ **De siger, »at De neppe hos mig ... Interesse for det medfølgende ... Arbejde«** : tillempet citat fra H.N. Clausens korte brev af 8. nov. 1851 til SK, Brev 167 i SKS 28, 274,24f.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 10

◀ **theologisk Candidat med bedste Charakter** : SK fik 'laudabilis' (første karakter) ved teologisk embedseksamen den 3. juli 1840, se SKs ansøgning til kongen, Brev 122 i SKS 28, 203,6.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 13

◀ **summus Theologus** : lat., den mest fremstående teolog, el. undertiden som fast udtryk: den ældste prof. ved et teologisk fakultet, se artiklen »Summa« i L. Meyer *Fremmedordbog*, 3. forøgede og forbedrede udg., Kbh. 1853, ktl. 1035, s. 787.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 13

◀ **»ikke vil af denne Tanke ... bragt i mine Hænder«** : tillempet citat fra H.N. Clausens korte brev af 8. nov. 1851 til SK, Brev 167 i SKS 28, 274,25f.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 16

◀ **synes det mig saa** : forekommer det mig således.

I trykt udgave: Bind 28 side 275 linje 22

◀ **Høivelbaarne (...) Hr** : titulatur til person, der i rangforordningen (273,3) optræder i 2. rangklasse, fx rektorer for Københavns Universitet. Se »Titulaturer til Rangspersoner i alfabetisk Orden« i C. Bartholin *Almindelig Brev- og Formularbog* (270,14) bd. 1, s. 49-56; s. 55. H.N. Clausen var rektor for Københavns Universitet i 1837-38 og atter i 1851-53 (273,16).

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 2

◀ Prof. Dr. **H.N. Clausen**: Henrik Nicolai Clausen (273,16).

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 3

◀ **C af D** : H.N. Clausen blev udnævnt til Kommandør af Dannebrog den 14. juli 1850, se T.H. Erslew *Supplement til »Almindelig Forfatter-Lexicon«* (274,11) bd. 1, s. 321.

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 4

◀ **Høistærede** : 274,24.

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 7

◀ **ret** meget: virkelig.

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 9

◀ **den Gave, De har glædet mig med** : sigter formentlig til *Kjerlighedens Gjerninger*, der udkom den 29. sept. 1847 (274,7). Om prof. F.C. Petersen (276,14) modtog gaveeksemplaret med dedikation, vides ikke, men han fik et gaveeksemplar med dedikation af disputatsen *Om Begrebet Ironi* (267,4) og af tre af SKs bøger fra hhv. 1849 og 1850, se Dedikation 13, 79, 90 og 114, i SKS 28, 494, 511, 516 og 521.

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 9

◀ **»in guten Stunden«** : ty., »i gode stunder«.

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 10

◀ **Forbindtligst** : venligst, taknemligst.

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 13

◀ **Reg.** : Regensen, studenterkollegium, grundlagt og bygget af Chr. IV, tilknyttet Københavns Universitet, beliggende ved Rundetårn og Trinitatis Kirke (se kort 2, C1). Prof. F.C. Petersen var provst ved kommunitetet og Regensen fra 1829 til 1859.

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 14

◀ **F.C. Petersen** : Frederik Christian Petersen (1786-1859), da. filolog; dimitteredes 1803 fra Borgerdydsskolen i København til Københavns Universitet, studerede derpå teologi, filosofi og filologi, 1811 cand.theol., 1814 dr.phil. på en afhandling om den gr. tragediedigter Æschylos; fra 1815 adjunkt i filosofi, fra 1818 ekstraordinær og fra 1842 til sin død ordinær prof. i klassisk filologi ved Københavns Universitet; 1829-38 redaktionssekretær og medarbejder ved *Maanedsskrift for Litteratur* og 1839-42 redaktør af *Tidsskrift for Litteratur og Kritik*. F.C. Petersen deltog i bedømmelsen af SKs magisterafhandling *Om Begrebet Ironi* (267,4), se hans votum af 4. juli 1841, trykt i tekstredegørelsen i SKS K1, 135f. SK havde flere af F.C. Petersens videnskabelige skrifter i sit bibliotek (jf. ktl. 720, 1037 og 1171).

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 14

◀ **S. T.** : 'salvo titulo' (273,18).

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 15

◀ **Magister Kierkegaard** : 267,4.

I trykt udgave: Bind 28 side 276 linje 16

◀ **Høistærede** : 274,24.

I trykt udgave: Bind 28 side 277 linje 2

◀ **skjønsonne** : taknemlige, påskønnende.

I trykt udgave: Bind 28 side 277 linje 4

◀ **Deres nyeste Skrift** : sigter formentlig til *»Ypperstepræsten«* - *»Tolderen«* - *»Synderinden«*, *tre Taler ved Altergangen om Fredagen*, i SKS 11, 243-280. Bogen udkom den 14. nov. 1849, se tekstredegørelsen i SKS K11, 253. F.C. Petersen modtog et gaveeksemplar med dedikation af bogen, se Dedikation 90, i SKS 28, 516.

I trykt udgave: Bind 28 side 277 linje 5

◀ **venskabelig** : hentyder formentlig til Dedikation 114, der slutter med ordene: *»venskabeligst / fra / Forf.«*, SKS 28, 521,23.

I trykt udgave: Bind 28 side 277 linje 5

◀ **Regentsen** : el. Regensen (276,14).

I trykt udgave: Bind 28 side 277 linje 6

◀ **F.C. Petersen** : Frederik Christian Petersen (276,14).

I trykt udgave: Bind 28 side 277 linje 7

◀ **Mag. S. Kierkegaard** : 267,4.

I trykt udgave: Bind 28 side 277 linje 8

◀ **S. T.** : 'salvo titulo' (273,18).

I trykt udgave: Bind 28 side 277 linje 9